

III faza - najzad?

Proširenje petničkih kapaciteta tema je o kojoj se govori već više godina. U toku 1996. godine započeli su radovi na novom objektu za smeštaj. Prvi deo radova, za koji je sredstva obezbedilo Republičko Ministarstvo za nauku, uspešno je i u roku završen iste godine ali, po već dobro proverenom domaćem receptu, promena ministra donela je promenu strateških ciljeva i – para više nije bilo. Kasnije (2000), Stanica je sredstvima Evropske Komisije uspešno izvrši najneophodniju konzervaciju (hidroizolacija) završene prve etaže objekta i tako spasi što se spasiti moglo u očekivanju nekih boljih vremena.

Nastavak i završetak izgradnje ovoga objekta nije mali poduhvat, jer se radi o zgradi velike površine (blizu 3000 m²) i složene namene (sedamdesetak soba za smeštaj, komplikovan tehnički prostor, nekoliko sofisticiranih laboratorija u podrumu i sl.). Procenjena vrednost preostalih radova je preko milion eura i to daleko prevazilazi mogućnosti same Istraživačke stanice.

U proleće 2002. godine Stanicu je posetio predsednik Republičke Vlade Zoran Đinđić i tema nastavka radova je ponovo otvorena. U leto iste godine republički ministar za ekonomske odnose sa inostranstvom Goran Pitić došao je u Stanicu sa ciljem da se upozna sa mogućnostima da se proširenje kapaciteta Stanice uključi u projekte namenjene inostranim donatorima. No, odlaganje prijema naše zemlje u Savet Evrope neprekidno je pomeralo rokove planiranih donatorskih konferencija i tako se do momenta izlaska ovog godišnjaka ne zna tačno kada će se radovi nastaviti.

U prilog ubrzanom nastavku radova ide i činjenica da je najveći deo novih smeštajnih kapaciteta opredeljen za programe obuke i usavršavanja nastavnika osnovnih i srednjih škola, a Srbija još uvek nema dovoljno velike kapacitete specijalizovane za ove namene. Reforme obrazovanja koje su započele u Srbije, kojim god smerom da se budu razvijale, zahtevaće obimno usavršavanje nastavnika, pre svega u domenu ovladavanja savremenim metodama nastave. Projektovani kapaciteti Petnice, računajući i postojeće uslove kao što su bogato opremljena biblioteka sa Resursnim Centrom, računarski kapaciteti, postojanje restorana, uigrane profesionalne ekipe i dve decenije razvijana mreža kontakata i saradnje sa školama, odlična su pomoć u rešavanju problema gde i kako obučavati hiljade nastavnika.

Projekat Treće faze IS Petnica sadrži dve podfaze. Prvo bi krenula izgradnja i opremanje objekta za smeštaj. Procenjuje se da bi radovi trajali najviše godinu dana. Po završetku i useljenju objekta, sadašnji objekat za smeštaj bi bio podvrgnut određenoj manjoj rekonstrukciji kako bi prihvatio preseljenje centralne biblioteke. Prostorija u potkrovlju Nastavnog centra gde je sada smeštena petnička centralna biblioteka bi se pretvorila u univerzalnu salu za predavanja kapaciteta oko 120 mesta za čim se već više godina oseća velika potreba. Predviđa se i povećanje kapaciteta restorana i kuhinje, proširenjem postojećeg objekta zatvorenom terasom.

Novi smeštajni objekat će imati oko stotinu mesta za učenike i studente u četvorokrevetnim sobama i 70 mesta za nastavnike u dvokrevetnim sobama s kupatilom, nekoliko prostorija za okupljanje, rad i društveni život uključujući i specijalizovane kabinete (arheološki kabinet i depo, kabineti za optiku i

akustiku), kao i prateći tehnički prostor (magacini, radionice, perionica rublja, centralna recepcija i dr.

Nakon svega ovoga (i, naravno, zavisno od raspoloživih sredstava), krenula bi izgradnja dve nove zgrade – administracije i objekta laboratorija za biologiju i hemiju. Ove građevine visine tri etaže (suteran, prizemlje i sprat) bi zamenile postojeće montažne objekte koji povećavanjem smeštajnih kapaciteta postaju usko grlo za značajno povećan broj programa.

Kao poseban poduhvat, razmatra se uklanjanje poslednjeg montažnog objekta (sadašnji smeštaj) u koji će se privremeno iseliti biblioteka, kao i projektovanje i izgradnja posebnog objekta za biblioteku na približno istoj lokaciji. Ta buduća moderna biblioteka trebalo bi da zadovolji visoke standarde multimedijalnog rada i, za sada, locirana je u barem pet godina u budućnost.

Kao što se iz priloženog plana vidi, novi objekat za smeštaj bi bio zatvorenim pasarelom povezan sa postojećim Nastavnim centrom dok se razmatra mogućnost uspostavljanja toplih (zastakljenih) komunikacija između većine objekata, pre svega između Nastavnog centra, laboratorija i restorana.

Projektovanje svih objekata Treće faze povereno je preduzeću "Valjevoprojekt" a projektant je iskusni arhitekta mlađe generacije Anđelka Mandić-Milutinović (nova zgrada SUP Valjevo) uz angažovanje uglednog profesora Darka Marušića sa Arhitektonskog fakulteta u Beogradu koji je više godina organizovao letnje škole arhitekture upravo u Petnici i tako neposredno upoznao delikatne specifičnosti ovog složene prostora.

Ne računajući objekat biblioteke, dovršenjem svih planiranih poslova u okviru Treće faze, Stanica bi gotovo udvostručila boravišne kapacitete, dok bi se radni (nastavni) kapaciteti mnogo više povećali. Tako bi se mogli servisirati raznovrsni oblici nastavnog rada (rad u malim grupama) i nerezidencijalni programi (jednodnevne posete i kursevi). Stanica bi ostvarila mogućnosti organizacije naučnih i stručnih skupova kapaciteta i do hiljadu učesnika. Čitaoca vredi podsetiti da u Srbiji praktično ne postoje kapaciteti za organizaciju kvalitetnih stručnih skupova male i srednje veličine, naročito kada se očekuje da učesnici budu relativno izolovani i neometani, ali i opskrbljeni svim potrebnim tehničkim pogodnostima u domenu prezentacije, komunikacije i računarske podrške.

Naročito su impresivne mogućnosti organizacije programa obuke i usavršavanja nastavnika i profesionalaca, važne i zbog opredeljenja Stanice da postane finansijski samoodrživa. Sadašnji realni kapaciteti (dakle koji ne ugrožavaju bazične programe za učenike i studente) od oko 1000 nastavnika godišnje na višednevnim programima obuke, izgradnjom novog smeštaja povećavaju se sedam puta, a završetkom kompletne Treće faze čak dvanaest puta. Nema potrebe podsjećati koliko postojanje savremene pedagoške biblioteke, računarske učionice i drugih

san dug deset godina – da li će uskoro Stanica ostvariti kapitalno proširenje kapaciteta i uslova za stabilan razvoj kvalitetnih programa

još dva objekta

Treća faza sadrži dva dela. Prioritetan će biti završetak smeštajnog objekta. Nakon toga, napori bi se usmerili na zamenu privremenih montažnih objekata administracije i laboratorija novim objektima u čvrstoj gradnji. Ova dva objekta bi bila međusobno povezana i građena na tri nivoa: suteran, prizemlje i sprat. Na taj način bi se proširili i radni kapaciteti koji proširenjem smeštaja postaju novo usko grlo. Tek nakon ovih radova, Stanica bi mogla da optimalno funkcioniše, uspešno balansirajući i prožimajući raznovrsne programe za učenike i programe za nastavnike i studente, ekonomično koristeći svoje sadržaje i kadrove. Jedino tako se može dalje razvijati i finansijska samodovoljnost, postepeno se oslobađajući rizične zavisnosti od donacija i dotacija.

nastavnih i tehničkih mogućnosti Stanice pogoduje kvalitetnom izvođenju raznovrsnih programa obuke i usavršavanja nastavnika.

Pored navedenih sadržaja, programom Treće faze predviđa se uređenje znatno prostranijeg parkinga za putnička vozila i autobuse (zajedno sa Petničkom crkvom), kao i adekvatno uređenje slobodnih zelenih površina i pešačkih komunikacija.

Ako uzmemo u obzir više nego izvesno skoro uređenje prostora oko Petničke pećine i arheološkog lokaliteta, kao i plansko ozeljenjavanje gornjeg dela

problem infrastrukture

Proširenje boravišnih i radnih kapaciteta Stanice neizbežno će se suočiti sa problemom zapuštene bazične infrastrukture prostora Petnice. Nerešen problem kvalitetne kanalizacije, slaba visokonaponska mreža sa čestim ispadima, teško stanje lokalnog puta, loše održavana mesna telefonska centrala sa očajnim stanjem linija između Valjeva i Beograda – sve to može biti skriveni problem čije rešavanje najmanje zavisi od Istraživačke stanice. Podsećamo, da je prilikom izgradnje Stanice postignut dogovor da ova pitanja rešava Valjevska opština koja itekako ima interesa za uspešan rad i funkcionisanje Istraživačke stanice u čijem finansiranju već preko 16 godina ne učestvuje niti sa jednim jedinim dinarom.

brojke

Sadašnji kapaciteti Stanice bitno ograničavaju razvoj obrazovnih programa i za učenike i studente ali i za nastavnike. Završetkom novog smeštajnog objekta Stanica bi, umesto sadašnjih tridesetak kurseva i 1000 učesnika programa za obuku nastavnika, mogla godišnje prihvatiti čak 200 programa i do 7000 učesnika.

Iako prvi deo Treće faze sadrži samo objekat za smeštaj, racionalnim raspoređivanjem postojećeg prostora radni kapaciteti (broj mesta u salama, učionicama, kabinetima i laboratorijama) bi se povećao više od tri puta – na više od 1000 mesta, tako da bi Stanica mogla da prihvati širok spektar stručnih i naučnih skupova.

doline reke Banje, prošireni kapaciteti Istraživačke stanice dobijaju svoj puni smisao u bogatoj i atraktivnoj neposrednoj okolini, čije znamenitosti kao što su pećina, neolitsko naselje, petnička crkva, izvori pitke i termalne vode i šumski kompleksi su poznati daleko van granica Valjeva ■

Fotografije na ovoj strani (odozgo):

① objekat nastavnog centra, ② prvi izgrađeni nivo novog objekta za smeštaj, ③ pogled na kompleks Istraživačke stanice.

[facilities]

new dormitory???

Six years ago, Petnica Science Center launched construction works on the new dormitory. Existing dormitory was built in 1989 as temporary building to bridge 2-3 years gap while a new building has to be erected. But, economic and political crisis in former Yugoslavia from 1990 (civil war, decay of the country, hyperinflation...) stopped already prepared fundraising campaign, and almost nothing happened up to mid nineties. Some money obtained in 1997 enabled beginning of construction work and, in only a few months, PSC completed the most critical part of the building – basement and the first floor. Now, after promising political changes in Serbia, a chance for continuation and completion of the building appeared again. So called "3rd Phase" (the first was in 1981/82 in the beginning of the PSC, and second in 1988/89 while new classrooms, labs, library, and restaurant have been constructed) consists of two "sub-phases". New dormitory has absolute priority, but the complete enterprise includes two more new buildings – the new laboratory for bio-sciences and chemistry, and the new administration.

The new dormitory will have four floors and about 2,800 sqm of effective space. It will have 24 four-bed rooms for students and 36 two-bed rooms for teachers and appropriate technical facilities. The actual estimations show that the dormitory will cost about 1.3-1.7 million Euro.

New facilities will dramatically increase the PSC's training capacity, especially in teacher training area. Now, the optimal annual capacity for TT seminars is about 1,000 teachers (40-50 3-4 day courses). With the new dormitory, Petnica will be able to host over 200 courses with up to 7,000 teachers.

After activation of the new dormitory, the existing one will be reconstructed to host the new library, and existing library will become a new big multi-functional lecturing room with up to 120 seats ■

Photos on this page (g): ① night view on the central (classrooms+lab) building; ② the basement of the new dormitory; ③ actual complex of the Science Center.

Petnica 19 (2002)